

90 DE ANI DE LA CREAREA P.S.D.M.R.

Făurirea partidului politic al clasei muncitoare din România — moment fundamental al istoriei noastre naționale

VASILE NICULAE

Proletariatul, moștenitorul celor mai nobile virtuți ale poporului, purtătorul consecvent al înaltelor sale deziderate de libertate, unitate și independență, a înscris în istoria noastră memorabile pagini de luptă pentru victoria marilor idealuri ale națiunii române. Între acestea, un loc de înaltă cinstire revine *Congresului socialist național de la 31 martie — 3 aprilie 1893*, la care a fost statuată existența partidului politic al clasei noastre muncitoare, conducătorul încercat al muncitorimii, al țărănimii și al altor categorii sociale exploatare în epopeea eroică a emancipării sociale și naționale. Făurirea detașamentului de avangardă al proletariatului român — unul dintre cele mai vechi partide socialiste din lume — marcând organizarea politică a clasei muncitoare pe scară națională, a deschis drum larg afirmării plene a proletariatului drept forța cea mai înaintată a societății, apărătoarea consecventă a intereselor fundamentale ale întregului popor român.

Marea izbândă din primăvara anului 1893 a fost pregătită de întregul proces istoric de dezvoltare a mișcării noastre revoluționare muncitorești, de-a lungul căruia aspirația către *organizarea unitară a rîndurilor proletariatului* — cheazășie fermă a victoriei sale — a reprezentat ideea-forță a devenirii muncitorimii române în vasta activitate de transformare revoluționară a societății.

O atestă traiectul mereu ascendent al evoluției, pe multiple planuri și în conformitate cu stadiul de dezvoltare a societății românești, a luptei organizate a clasei muncitoare — de la cele dintîi asociații profesionale create către mijlocul veacului trecut, la organizațiile socialiste care, începînd din anii 1868—1870, își croiesc drumul către înțelegerea și aplicarea createoare a socialismului științific, și, de aici, la cercurile și cluburile muncitorești, constituite în perioada 1887—1890 (la București, Iași, Galați, Craiova, Ploiești, Roman, Brăila și în numeroase alte localități ale țării), ce-și definesc, de la început, calitatea de secțiuni locale ale *uneia și aceleiași forțe politice proletare* — *Partidul muncitorilor* — îndrumată de programul marxist elaborat în 1886 („Ce vor socialiștii români“) ¹. O confirmă intensa activitate de fortificare a rîndurilor acestor organizații, de difuzare largă a ideilor socialiste, de implicare activă în viața social-politică a țării, inclusiv prin trimiterea unor reprezentanți ai muncitorilor și țărănilor în Parlamentul României. O ilustrează, ca supremă argumentație, însuși *Congresul de făurire a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România* care a consfințit, statutar, înființarea partidului.

Inițiativa convocării congresului a aparținut Clubului muncitorilor din București, cea mai mare organizație politică proletară din țară, în a cărei ședință din 2 mai 1892 s-a adoptat hotărîrea de însemnătate istorică privind începutul lucrărilor pregătitoare pentru desfășurarea congresului. Cu asentimentul unanim al tuturor cluburilor și sindicatelor, s-a constituit o comisie de alcătuire a proiectului de program al partidului, document dat publicității în decembrie 1892,

¹ Vezi, pe larg : Ion Popescu-Puțuri, *Anul istoric 1893*, în „Anale de istorie“, anul XXVIII (1982), nr. 5, p. 22 și urm.

în paginile ziarelor „Munca“ (București), „Democrația socială“ (Ploiești), „Lucrătorul“ (Galați), fiind apoi supus dezbaterilor tuturor organizațiilor muncitorești timp de mai bine de trei luni de zile.

Lucrările *Congresului* — înalt forum muncitoresc „menit să dea o nouă vigoare și un nou avânt Partidului muncitorilor“² — s-au desfășurat în sala Clubului muncitorilor din București, situat în Piața Amzei nr. 26. Au participat 63 delegați, reprezentând cluburile muncitorești și sindicatele din București, Iași, Ploiești, Galați, Craiova, Bacău, Roman, Tecuci, Tg. Frumos, Botoșani și Grupul studenților socialiști români de la Paris³. Între delegați s-au aflat cunoscuți militanți ai mișcării noastre muncitorești, precum și muncitori socialiști : C. Dobrogeanu-Gherea, I. Nădejde, C. Mille, Al. Ionescu, Al. G. Radovici, Anton Bacalbașa, V. Gh. Morțun, G. D. Pencioiu, Traian Demetrescu, L. Ghelerter, Emil D. Fagure, Al. Georgescu, I. T. Banghereanu, Gh. Petrovici, Niță Păturcă, Gh. N. Darie și alții.

Este demn de semnalat că delegații la congres au fost desemnați în cadrul unor mari adunări muncitorești, că ei au fost *imputerniciți* să dezbată documentele fundamentale ale partidului, după ce acestea au fost supuse aprobării tuturor muncitorilor organizați. Ele reprezentau, deci, emanația voinței întregii noastre mișcări muncitorești. După cum, la fel de remarcabilă a fost prezența activă și majoritară, la lucrările congresului, a *delegaților muncitori* care — scria ziarul „Munca“, organul de presă al partidului — „au dovedit pe deplin că organizațiile care i-au trimis au ales oameni destoinici, serioși și cu un bun simț practic minunat“⁴.

Participanții la congres au adoptat, în unanimitate, ca urmare a unor dezbateri aprofundate, *programul partidului*, prin care erau definite atit țelul final al luptei proletariatului organizat — „prefacerea tuturor instrumentelor de muncă în proprietatea colectivă a societății întregi“ și „întemeierea societății socialiste“⁵, cât și obiectivele sale imediate, ce urmăreau îmbunătățirea condiției economice, sociale și politice a tuturor celor exploatați — votul universal, împrăștierea țărânimii, legislația muncitorească ș.a. —, ca și rezolvarea problemelor majore cu care se confrunta România la sfârșitul veacului trecut — problema agrară, dezvoltarea industriei naționale, drepturile politice, apărarea independenței României.

A fost adoptat, de asemenea, *statutul partidului*, prin care forța politică muncitorească primea denumirea de *Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România* și se statornicea structura organizatorică a partidului — alcătuit din „cluburile de muncitori, sindicatele de muncitori și toate grupările care vor declara că primesc în întregime programul partidului și hotărârile congreselor“⁶ —, punându-se astfel bazele organizării unitare și centralizate a mișcării muncitorești din România.

În încheierea lucrărilor, Congresul a ales *Consiliul general al P.S.D.M.R.*, prima conducere unică a partidului clasei noastre muncitoare, din care făceau parte : I. Nădejde (practic, conductorul partidului), V. Gh. Morțun, Al. Gh. Radovici, Al. Ionescu, C. Mille.

Prin aceasta, partidul clasei noastre muncitoare și-a demonstrat calitatea de cea mai revoluționară forță politică din societate, de apărător al cauzei poporului muncitor. „*Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893* — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — *a deschis era organizării politice a clasei muncitoare la scară națională, a afirmat cu putere rolul clasei muncitoare ca forță socială cea mai progresistă în dezvoltarea națiunii noastre pe calea progresului și civilizației*“⁷.

S-a afirmat cu putere, încă din această vreme, o trăsătură definitorie a întregii activități a partidului politic muncitoresc : consecvența revoluționară, atașamentul profund față de idealul socialist. În același timp, socialiștii români,

² „Munca“, anul IV (1893), nr. 1 din 21 februarie.

³ *Constituirea partidului politic al clasei muncitoare din România* — P.S.D.M.R. (1893), în „Anale de istorie“, anul XXVII (1981), nr. 1, p. 119—124.

⁴ „Munca“, anul IV (1893), nr. 7 din 11 aprilie.

⁵ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900*, Edit. politică, București, 1969, p. 32 și 56.

⁶ *Ibidem*, p. 61.

⁷ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multi-lateral dezvoltate*, vol. 22, Edit. politică, București, 1982, p. 10.

înțelegînd că socialismul științific nu este o dogmă osificată, ci o teorie vie, care se îmbogățește necontenit în confruntările cu practica socială, cu realitățile, diferite de la țară la țară, s-au aplecat cu deosebire asupra condițiilor concrete ale societății românești, asupra cerințelor și necesităților specifice ale țării. Din această permanentă grijă a socialiștilor români de a-și adecva tactica potrivit cu condițiile țării noastre, de a cunoaște, în ceea ce aveau ele esențial, specific, stările de lucruri din România, s-a definit *cel mai înaintat program politic al vremii*. El atestă și astăzi, după nouă decenii, legăturile profunde dintre partidul muncitorilor și realitățile social politice ale țării. În adevăr, istoria a demonstrat că nu au fost probleme vizînd interesele și aspirațiile muncitorimii din fabrici sau ale țărănimii — elaborarea unei viabile legislații a muncii, limitarea exploatarei patronale, reglementarea raporturilor marilor proprietari și arendașilor de moșii cu trucidorii ogoarelor — care să nu fi fost abordate, de pe poziții revoluționare, și susținută cu tărie, în cadrul celor 16 congrese și două conferințe naționale care au avut loc în perioada 1893—1921, prin campaniile electorale, mișturile și demonstrațiile de 1 Mai, prin largi mișcări revendicative, de către partid. După cum n-a fost chestiune fundamentală, de care depindea viitorul țării întregi, față de care partidul să nu-și fi spus cuvîntul, în care să nu fi preconizat soluții de esență, în conformitate cu cerințele epocii, cu aspirațiile maselor.

Partidul s-a pronunțat pentru lichidarea răminerii în urmă a țării din punct de vedere economic și pentru dezvoltarea, în ritm intens, a industriei naționale, pentru desființarea marii proprietăți moșieresti în improprietărea țărănilor; pentru o reală democratizare a structurilor social-politice ale societății și participarea neîngrădită a maselor muncitoare la viața politică. Toate acestea erau subsumate scopului de majoră semnificație al întăririi țării, a neafîrnării sale, în perspectiva finalizării luptei pentru *făurirea statului național unitar român*⁸. Concepția partidului clasei muncitoare cu privire la realizarea acestui obiectiv cardinal al poporului — sintetizată în legămîntul solemn: „Voim Dacia așa cum ea fu... Dacia muncitorului și a țaranului”⁹ — pornea de la premisa științifică și pe deplin confirmată de istorie, că numai independența și unirea tuturor românilor putea asigura dezvoltarea și progresul multilateral al României, rezolvarea problemelor sale interne, ca și dezvoltarea luptei clasei muncitoare împotriva exploatarei, pentru făurirea unei noi societăți.

Partidul muncitorilor și-a afirmat deopotrivă și sentimentele sale profunde de solidaritate internațională, demonstrînd înțelegerea superioară a relației dialectice dintre patriotism și internaționalism, ca laturi organice ale aceluiași proces revoluționar, fapt care i-a atras de timpuriu prețuirea mișcării muncitorești internaționale.

Unitate, continuitate, ascendență — sînt atribute ce caracterizează mișcarea noastră muncitorească, partidul său politic făurit în 1893, care și-a continuat activitatea neîntrerupt, devenind, în 1921, Partidul Comunist Român. Referindu-se la această trăsătură fundamentală a partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază: „Anul 1893 este anul nașterii detașamentului revoluționar de avangardă al clasei muncitoare din România. Iată de ce putem spune, cu deplin temei, că adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlîntate adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă”¹⁰.

Preluînd și dezvoltînd, în condițiile României întregite în 1918, țelurile fundamentale formulate de avangarda revoluționară a proletariatului român încă de la constituirea sa, Partidul Comunist Român le-a ridicat pe o treaptă superioară, conducînd poporul în marile bătălii împotriva exploatarei și asupririi, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității patriei, bătălii ce vor culmina cu victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

⁸ I. Mamaia, V. Niculae, *Mișcarea muncitorească din România în perioada 1878—1916. Constituirea partidului politic al clasei muncitoare și semnificația sa istorică*, în „Anale de istorie”, anul XXIII (1977), nr. 1, p. 119—126.

⁹ „Dacia viitoare”, anul I (1883), nr. 1 din 16 februarie, p. 21.

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 8, Edit. politică, București, 1973, p. 263.

Astăzi, Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își îndeplinește cu cinste misiunea cu care a fost investit de istorie, aceea de conducător al națiunii române pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării României spre comunism.

Evocarea drumului parcurs de partidul clasei noastre muncitoare în cele nouă decenii ale existenței sale se constituie într-un omagiu adus înaintașilor care au militat pentru înfăptuirea idealului socialist pe pământul României și, în același timp, într-un îndemn către înțelegerea deplină a răspunderilor și a îndatoririlor ce revin actualei generații de a munci cu avânt pentru ridicarea patriei pe noi culmi ale progresului și civilizației socialiste și comuniste.

1

1890 martie, Viena. Extras din broșura intitulată „Mișcarea social-democrată și anarhistă în anul 1889”, expedită spre orientare de Eduard Taaffe, președintele Consiliului de Miniștri al Austriei, Ministerului de Interne al Ungariei. Conținutul cuprinde aprecieri cu privire la evoluția mișcării socialiste în statele balcanice și în România, la răspîndirea scrierilor lui Marx, Engels și Lassalle, la greve și la trimiterea de delegați din România și din alte țări la Congresul de la Paris al Internaționalei Socialiste.

[...]

Statele balcanice.

Dezvoltarea socialismului în statele balcanice este în progres; în această direcție România, deși este puțin dezvoltată industrial, se află în frunte.

Studentii și profesorii de la Universitatea din Iași au făcut din traducerea și răspîndirea scrierilor lui Marx, Engels și Lassalle o acțiune de lămurire. Aceasta a avut ca urmare că la alegeri, deși indirect, au fost aleși deputați socialiști.

La începutul lunii septembrie a izbucnit în București o grevă a calfelor de croitori la care s-au alăturat și cizmarii.

În ce privește greva croitorilor care lucrează în acord, aceștia au cerut ridicarea tarifelor existente. Ar fi fost mai puțin de reproșat dacă în grevă nu ar fi amestecate elemente din afară. S-a ajuns la dezordoni și arestări, printre cei arestați se află și doi ziarști tineri, care au ținut discursuri prin care au chemat și au ațîțat calfele de croitori să continue cu energie greva.

Socialiștii Nădejde și Mille, care la aflarea știrii despre izbucnirea grevei s-au grăbit la București, s-au pus în fruntea greviștilor pentru a conduce delegația lor în fața autorităților și patronilor.

Străduința celor doi deputați socialiști de a elibera pe cei doi jurnaliști a eșuat ca urmare a acesteia; oficiosul „Naționalul” s-a pus deschis de partea greviștilor, ceea ce se explică și prin faptul că redactorul șef vrea să se afirme ca un conducător al muncitorilor. Pînă la urmă greva s-a desfășurat în liniște și s-a terminat cu o mică victorie a muncitorilor.

În alegerile pentru al doilea Colegiu de la Roman, care au avut loc la 3 aprilie stil vechi, V. G. Morțun a fost candidatul Partidului Socialist, dar el a fost învins de către contra-candidatul junimist Brănișteanu care a obținut 163 de voturi. Morțun numai 150. Socialiștii au atribuit această victorie numai mașinațiunilor lui Teleman care în timpul alegerilor a intentat împotriva adepților lui Morțun 400 de procese și a exercitat presiuni asupra alegătorilor să voteze împotriva socialiștilor. De menționat este faptul că o parte a țărănimii a votat cu socialiștii. Astfel au învins socialiștii la Adjud, dar alegerile au fost anulate. Morțun a căzut și la alegerile pentru al treilea Colegiu din 11 aprilie stil vechi, de la Roman.

* Documentele 1 și 2 au fost puse la dispoziția redacției de arhivista Eleonora Rădulescu, iar documentele 3—9 de Gheorghe Pîrvulescu, șef de secție la Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România.

Ziarul anarhist „La Revolte“ a scris cu prilejul grevei și a părăsirii școlii militare din Iași de către 250 elevi în cel de al doilea semestru al anului școlar 1889 următoarele :

„Ne bucurăm să vedem cum se răspindește spiritul de revoltă în rândul tinerilor militari și sperăm că în ziua în care li se va ordona să tragă în poporul revoltat, armele și gloanțele lor se vor întoarce împotriva superiorilor lor și a burgheziei, așa cum s-a întâmplat la greva agrară din anul trecut.

La Congresul Internațional Socialiste din Paris, România a trimis cinci delegați, în timp ce din celelalte state balcanice, numai Bulgaria a fost reprezentată de un delegat [...]

Arh. St. București, colecția Microfilme R. P. Ungară, rola 79, c. 389 (Magyar Országos Levéltár Belügyminisztérium, K. 149, Rezerváltiratok 1890, nr. 270, orig., lb. germană).

2

1891 noiembrie 26, Bruxelles. Raport al ambasadorului german în Belgia, Alvensleben, către cancelarul Germaniei, von Caprivi, în legătură cu influența ideilor socialiste asupra studenților români, care studiază în Belgia și cu participarea lor la Congresul internațional al studenților socialiști.

Organul socialist de aici „Le Peuple“ conține în nr. 330, de astăzi, un apel semnat de cunoscutul agitator Georges Defuisseaux în care militează pentru trimiterea de reprezentanți la Congresul internațional al studenților socialiști și al foștilor studenți socialiști din 20—22 decembrie a.c. Au confirmat participarea studenți din universități engleze, austriece, franceze, olandeze, italiene, române și elvețiene.

Înainte de alăturat Excelenței Voastre articolul amintit. Din convorbirea pe care am avut-o azi cu directorul general al Siguranței Publice am dedus că guvernul belgian încă nu a hotărît ce poziție să ia în privința acestui nou congres, el crede totuși că nu există piedici deosebite pentru ținerea lui.

Cu această ocazie, el a amintit că, după cum se afirmă aici, ideile anarhiste și socialiste ar găsi un teren deosebit de fertil la tinerii români care studiază în Belgia și are date sigure nu numai că majoritatea studenților acestei naționalități se află în relații strânse cu agitatorii de aici ci și că sînt întreținute relații active și directe între cei din România și cei mai înverșunați anarhiști și socialiști din Belgia. România s-a transformat încetul cu încetul într-un adevărat centru al anarhiștilor, în această privință fiind necesară o cît mai riguroasă punere sub observație.

semnat Alvensleben

Arh. St. București, colecția Microfilme R. F. Germania, rola 64, c. 46—49 (Auswärtiges Amt, Abt. A. Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, orig., lb. germană).

3

1893 martie 15, Dresda. Telegrama semnată de Georg Gradnauer în numele Partidului Socialist din Saxa apreciază Congresul I de creare a P.S.D.M.R. ca o izbîndă a mișcării socialiste internaționale.

Dresda 15 Martie 1893

Către Congresul Socialist Român

Salutăm înțiiul vostru congres ca o izbîndă a mișcării internaționale organizate. Pentru noi, pentru social-democrația germană, are o importanță pe care numai întîmplările viitoare o va dovedi. Cele mai înaintate sentinele ale socialis-

mului internațional, lângă imperiul Țarilor tuturor Siberiei, noi vă dorim curaj și încredere în solidaritatea noastră internațională.

Pentru partidul socialist din Saxa
Georg Gradnauer
red. al ziarului „Sächsischen Arbeiter-Zeitung“

„Munca“ din 11 aprilie 1893

4

1893 martie 18. Paris. Telegrama socialistului italian A. Cipriani adresată Congresului de întemeiere a P.S.D.M.R. prin care acesta îi îndeamnă pe socialiștii români la luptă pentru realizarea idealurilor socialismului și ale celor ce muncesc.

Paris, 18 Martie 1893

Către Congresul Socialist Român

La sosirea mea în Paris, după doi ani de lipsă plătiți în închisorile acestei nedrepte monarhii de Savoia, aflu că țineți un congres socialist la București.

Bună idee: România avea nevoie de asta. Trebuie propovăduit, luptat cu sîrguință și statornicie pentru acest mare ideal care este speranța tuturor acelor care muncesc și sufăr.

Să ne pregătim cu putere și inteligență astăzi, spre a putea combate victorios miine pe toți aceia care, necinstind omenirea cu infamiile lor, sint pe cale de a se confunda într-o mocirlă de noroi, de singe.

Neputînd interveni personal la Congres, permiteți-mi să vă trimit adeziunea mea personală.

A. Cipriani

„Munca“ din 11 aprilie 1893

5

1893 martie 21. Madrid. Telegrama semnată de Pablo Iglesias, președinte al Partidului Muncitor Spaniol, și Francisco Diego, secretar al aceluiași partid, prin care exprimă, cu prilejul Congresului I al P.S.D.M.R., solidaritatea socialiștilor spanioli cu socialiștii români pentru marea cauză a socialismului și a revoluției sociale.

Scumpi Coreligionari,

Pentru noi care nu admitem existența granițelor, care trăim în intimă comunitate de idei și de aspirațiuni, îndreptîndu-ne toate eforturile spre realizarea doctrinelor colectiviste, predicate de marele nostru dascăl Karl Marx, celebrarea primului Congres socialist român e un eveniment care ne umple de mulțămire și pe care îl privim ca fiind chiar al nostru.

Importanța ce socialismul a cîștigat deja în țara voastră, importanță dovedită de către delegații voștri în Congresul de la Bruxelles se va mări fără îndoială în urma Congresului.

Din acest Congres în adevăr va ieși acea organizațiune indispensabilă care, dînd legătură forțelor socialiste, va face și mai rodnică munca voastră constantă, va face mai ușoară întinderea propagandei și va statornici disciplina necesară oricărei organizații. În această credință partidul socialist spaniol vă trimite prin noi cele mai entuziaste felicitățiuni, dorind ca cea mai mare izbîndă să vă încununeze hotărîrile dîndu-vă astfel imboldul (dacă aceasta ar fi de trebuință) spre a urmări întotdeauna cu aceeași energie și stăruință ca pînă acuma, marea operă, al cărei ultim cuvînt va fi desființarea robiei economice actuale — proletariatul — și întronarea unui regim social în care deosebirea de clase desființată se va îndeplini idealul atît de dorit de omenire: frăția universală.

Socialiști români, dacă depărtarea ne desparte, ideile ne unesc, numărați-ne dară cu voi în acest congres în care inimile noastre bat împreună. Cu voi și cu toți aceia care luptă pentru marea cauză a socialismului azi ca și în ziua revoluțiunii sociale. Trăiască partidul socialist român ! Trăiască socialismul internațional !

Pentru comitetul național al Partidului Muncitor Spaniol.

Pablo Iglesias
președinte
Madrid, 21 martie 1893
Francisco Diego
secretar

„Munca“ din 11 aprilie 1893

6

1893 aprilie 7, Madrid. Telegrama secretarului Comitetului director al Partidului Muncitor Social-Democratic German, R. Fischer, prin care urează succese lucrărilor întiiului Congres al P.S.D.M.R.

Madrid 7 Aprilie 1893

Stimați tovarăși,

Aflînd că la 10 ale lunii Aprilie (31 Martie) veți ținea întiiul vostru congres ne-am folosit de această ocaziune pentru a vă trimite din toată inima frățeștile salutări și urări din partea Partidului Muncitor Social-Democratic German. Dorim ca lucrările voastre să fie încununate de cel mai strălucit succes, să fiți avangarda mișcării muncitoare în răsărit și ca liberatorul steag al social-democrației, ce-l veți urma în luptele voastre, să vă ducă din izbîndă în izbîndă.

Trăiască social-democrația internațională !

Frățești salutări.

Din ordinul comitetului director

Secretar : R. Fischer

„Munca“ dn 11 aprilie 1893

7

1893 aprilie 8, Paris. Telegrama cu saluturi frățești trimisă de Petru Lavroff, din însărcinarea socialiștilor revoluționari ruși, în care este relevată importanța pămîntului ospitalier al României pentru activitatea lor prigonită de țarism și progresele făcute de socialiștii români în organizarea mișcării muncitorești și a P.S.D.M.R.

Paris, 8 Aprilie 1893

Primului Congres Socialist din România

Frați Socialiști,

Prietenii mei, socialiștii revoluționari ruși, mă însărcinează d-a trimite expresiunea simpatiilor lor călduroase pentru socialiștii din România. Mă simt fericit împlinind această însărcinare.

Simpatiile despre care vorbii sînt întemeiate chiar în afară de solidaritatea și frățietatea care leagă pe socialiștii convinși din toate țările, fără deosebire de naționalitate, limbă și rasă.

În ambele noastre țări mișcarea socialistă a luat naștere nu dintr-o organizație de proletari lucrători, ci din convingerile dezinteresate ale unei tinerimi însetate de dreptate și de adevăr, și dacă în adevăr din Rusia a fost transportată în patria voastră prima sămînță a propagandei socialiste. nu e mai puțin

adevărat că mulți din coreligionarii ruși găsiră în România un pământ ospitalier când trebuiră să părăsească țara lor din pricina absolutismului imperial rusesc.

Muncitorul agricol mai ales formează în ambele noastre țări masa cea mare a poporului care suferă pentru folosul exploatatorilor de tot felul. Chestiunea agrară are la voi ca și la noi o importanță care lipsea pînă mai ieri în cea mai mare parte a țărilor din Apus, și care de abia acum începe a fi recunoscută.

Și vouă și nouă ne e dat să combatem aceleași categorii de teoreticieni vrăjmași ai evoluției noastre socialiste.

Ne e dat să combatem mai întii pe acei care spun că ceasul agitației socialiste n-a sosit încă nici pentru România nici pentru Rusia, căci amîndorur acestor țări le lipsește încă marea industrie, care crează fatalmente armata organizată a proletariatului și deci o organizație a partidului muncitorilor așa cum există în Europa occidentală și în America de Nord. Ne e dat apoi să combatem pe aceia care nu admit decît o uniformitate absolută în mersul evoluției sociale în toate țărilor și care prin urmare tăgăduiesc utilitatea oricărei agitații progresiste în țările unde această evoluție nu se reazemă încă pe un partid muncitor organizat.

Noi opunem la aceste critice și unii și alții aproape aceleași argumente; și ne sprijinim pe de o parte pe convingerea că mișcarea socialistă a cîștigat deja o așa dezvoltare internațională încît în afară de ea nu se poate produce nicăieri o altă evoluție progresistă, că triumful socialismului în cele mai multe țări care au o puternică organizație a partidului socialist nu poate să nu folosească aspirațiilor socialiste chiar acolo unde această bază lipsește încă, iar pe de altă parte ne sprijinim pe argumentul că mișcarea socialistă se diferențiază în diferitele țări în care ea se produce, manifestîndu-se în programuri minimum conforme cu diferite condiții politice și sociale existente în fiecare țară așa că uneori probează insuficiența votului acolo unde votul universal e deja un lucru dobîndit, altelei că lupta pentru dobîndirea votului universal ia pentru proletariat o însemnătate aproape egală cu lupta pentru cucerirea instrumentelor de muncă acolo unde votul universal e de cucerit, altelei în fine desvălește hipocriziile parlamentarismului burghez acolo unde o întoarcere la absolutism nu mai e de temut, ori înscriind în programe primele linii ale libertăților constituționale alături de principiile socialismului acolo unde acest absolutism demoralizator domnește încă.

În fine noi avem același inamic principal, guvernămîntul imperial rus care amenință la fiecare moment libertățile politice deja cucerite de către România, și care este în Rusia inamicul oricărui progres, exploatatorul principal al întregului popor rus, marele obstacol pentru dezvoltarea liberă și victorioasă a principiilor socialiste în țara noastră.

Marea diferență ce există în condițiile vieții politice din țara noastră și din țara voastră consistă mai ales în aceea că voi, socialiștii români, voi puteți lucra pe baza unui constituționalism care deși combate și el socialismul, totuși n-are ce face împotriva căilor legale ale propagandei și agitației socialiste; pe cînd noi rușii nu putem avea alte arme de luptă decît o presă secretă și o organizație revoluționară tot secretă. Dar tocmai această deosebire vă va permite vouă să discutați la lumina zilei revendicările voastre în congresul ce vă întrunește — Veți putea face apel la interesele muncitorilor la simțămîntul de dreptate al tuturor acelor care au conștiința de demnitatea omenească, și tocmai această diferență de condiții vă obligă pe voi a avea o altă tactică decît a noastră.

Vă felicit tare călduros de tot progresul ce a făcut socialismul în țara voastră în scurta vreme ce ați avut pentru a funda și a dezvolta partidul socialist român. Noi sîntem siguri că și voi simpatizați cu lupta voastră grea și fără preget contra absolutismului în Rusia.

Și unii și alții luptă sub același steag al socialismului internațional și în această luptă ceea ce ne unește mai mult decît vecinătatea geografică sînt fără îndoială chestiunile arzătoare care se ridică atît înaintea socialiștilor ruși cît și înaintea socialiștilor români în această epocă a istoriei omenirii.

Salutări frățești luptătorilor convinși ai socialismului în România din partea fraților lor socialiști din Rusia.

Petru Lavroff

„Munca“ din 11 aprilie 1893

(1893). Telegrama semnată de Jules Guesde, secretar al Consiliului național al Partidului Muncitor Francez, prin care se transmite, odată cu salutul frătesc, speranța că primul Congres al P.S.D.M.R. va da un nou avânt luptei socialiștilor din România pentru cucerirea puterii politice.

Partidul Muncitorilor

—
Consiliul național
Democraților Socialiști Români întruniți în
Congres național

Frați din România,

Consiliul național vă adresează salutarea frățească a Partidului Muncitor Francez. Cunoaștem toate greutatețile operei ce ați întreprins și aplaudăm în același timp energia și perseverența de care dați dovezi precum și rezultatele deja obținute. Fie ca congresul vostru din acest an dînd un nou avînt partidului vostru să vă apropie de ținta finală și comună a socialiștilor din lumea întreagă — cucerirea puterii politice pentru exproprierea clasei capitaliste.

Situațiunea voastră geografică vă impune din punctul de vedere internațional datorii speciale, trebuie într-adevăr să țineți piept celui mai groaznic vrăjmaș al socialismului : țarismul rus.

Partidul Muncitor Francez care nu pregetă de a denunța acest pericol suprem contează pe voi ca să-l ajutați a-l nimici.

Jos Țarismul

Trăiască democrații-socialiști români !

Trăiască Internaționala !

Pentru Consiliul național, unul din secretari.

„Munca“ din 11 aprilie 1893

(1893). Telegrama de solidaritate și fraternitate trimisă de Pencoff, reprezentantul grupului central al Federației social-democraților bulgari, Congresului național de constituire a P.S.D.M.R.

Congresului Socialist Român

Federația social-democraților bulgari trimite, prin tovarășul Sacazoff, camarazilor din România, întruniți în congres național, expresiunea simpatiilor sale și asigurarea sentimentelor de solidaritate și fraternitate.

Pentru grupul central.

Pencoff

„Munca“ din 11 aprilie 1893